

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.01 (3265) ●

● ПЯТНІЦА, 6 СТУДЗЕНЯ, 2012

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Гучаць родныя галасы
Праекты Цюменскай абласной грамадскай арганізацыі “Нацыянальна-культурная аўтаномія “Беларусь” скіраваны на тое, каб знаёміць расіян з беларускай культурай **Стар. 2**

Колас і Купала — цяпер па-кітайску
Стар. 3

Году пачатак, а зіме — палавіна...
Стар. 4

СПРАДВЕЧНАЕ

Гукі з глыбіняў часу

Народныя майстры прадставілі адноўленыя старадаўнія музычныя інструменты на выставе “Заплакалі струны жывыя” ў Нацыянальным гістарычным музеі

Кацярына Мядзведская

Выстава музычных інструментаў “Заплакалі струны жывыя” — першая ў жыцці маладога майстра Сяргея Чубрыка. Юнак прыкметна хваляваўся, калі расказваў наведвальнікам пра сваё захапленне народнай музыкай, знаёмства з сябрам і настаўнікам Аляксандрам Сурбам. Менавіта гэты таленавіты музыка падахоўваў хлопца не толькі граць на такіх рэдкіх сёння інструментах, як ліра ці дуда, але і ствараць іх. І вось нарэшце майстар зайграў на дудзе — чароўныя гукі паліліся ў залу...

Дзівосная музыка! Яна быццам заварожвае, пераносіць кудысьці далёка-далёка, і душа становіцца бязмежна вольнай, і шмат прасторы для думак. Гукі беларускай дуды ў нечым падобныя да голасу шатландскай валынкi. “Так складалася, што часам мы ведаем культурныя традыцыі іншых народаў лепш, чым свае, — гаворыць Сяргей Чубрык. — Аднак традыцыйная беларуская дуда куды больш старажытная, чым валынка”.

На экспазіцыі майстры прадставілі і ліры, і нават барабаны. Апошнія, дарэчы, вядомыя ў Беларусі з XII — XIII стагоддзяў. А як цудоўна гучаць мелодыі народных танцаў “Мяцеліца” і “Лявоніха” на гуслях! Так і хочацца пусціцца ў скокі. З кожным інструментам, між іншым, раней былі звязаны пэўныя павер’і і правілы.

Старадаўняя акарына ў руках майстра Івана Савельева гучыць меладычна, глыбока і таямніча

Шмат загадак захоўваюць гліняныя свістулькі і акарыны. Спрадвеку яны лічыліся абярэгамі: іх гукі адганялі ад дома нячystую сілу. Раней гэтыя простыя музычныя інструменты былі практычна ва ўсіх хатах. Іх умелі рабіць нават жанчыны і дзеці. На жаль, той досвед быў амаль забыты ў пасляваенны перыяд. Але сёння — адноўлены маладымі майстрамі. Так, кераміст Андрэй

Мяцельскі з Дзяржынска вельмі ўдала спалучае набыткі народнага ганчарства і сучасныя дасягненні керамічнага мастацтва. Асабліва ён любіць вырабляць традыцыйныя акарыны, якія вызначаюцца адмысловымі формамі. Глінянымі музычнымі інструментамі захапляецца і Дзяніс Гром, яго свістулькі часта гучаць на канцэртах шэрагу фальклорных калектываў. А вырабы Івана Савельева і Наталлі

Русіян — сапраўдныя творы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, узоры глінянай пластыкі.

Майстар Іван Савельеў адзначае, што мелодыі на акарыне падобныя да музыкі на флейце, толькі яны яшчэ больш мяккія. “Вельмі архаічнае, глыбокае гучанне двайной акарыны набліжае да мінулага, спрадвечнага, — упэўнены творца. — Гэта — гукі з глыбіняў тысячагоддзяў”.

ЛІСТЫ Ў РЕДАКЦЫЮ

Цудоўнае свята для ўсіх

Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом “Радзіма” шчыра віншуе ўсіх з Новым 2012 годам і Калядамі.

Ад усяго сэрца жадаем моцнага здароўя і дабрабыту, міру і згоды вам і вашым сем’ям.

Няхай Новы год будзе для Вас шчодрым і спрыяльным у здзяйсненні творчых задум, прынясе поспех у справах, а таксама стане годам нашага плённага супрацоўніцтва.

Старшыня праўлення
Максім Дубянок і калектыв
супрацоўнікаў таварыства
“Радзіма”

Шаноўныя землякі, паважаныя супрацоўнікі газеты “Голас Радзімы”!

Віншваем вас з Новым годам! Жадаем актыўных і таленавітых чытачоў.

Заўсёды з задавальненнем чытаем любімую газету, спадзяемся, што ў Новым годзе будзем таксама ўдзельнічаць у абмеркаванні агульных тэм, абавязкова раскажам сябрам пра святы, імпрэзы, цікавыя праекты.

Мы ж адзначылі Новы год ва ўтульнай гасцёўні Беларускага культурна-асветніцкага цэнтру ў імя Ефрасінні Полацкай, куды, дарэчы, завітаў і Дзед Мароз з Бежавескай пушчы, каб павіншаваць землякоў у Сібіры. Пад час свята мы спявалі, калядавалі... А ў госці да нас прыйшлі курсанты-беларусы з Новасібірскага ваеннага інстытута.

Вельмі хочацца на старонках “Голасу Радзімы” павіншаваць маладое пакаленне беларусаў, пажадаць усім хлопцам і дзяўчатам вялікага шчасця, моцнага здароўя, поспехаў у пачынаннях!

Людміла Шчаслівенка,
г. Новасібірск

Віншваем усіх землякоў у Беларусі і замежных краінах, супрацоўнікаў “Голасу Радзімы” з Новым годам і Ражджавствам Хрыстовым! Светлых і радасных сустрэч і падзей вам у новым годзе! Здароўя, шчасця, дабрабыту.

Працвітанні любімай Беларусі!

Сафія Пасынкава,
старшыня Данецкага аб’яднання беларусаў

СУСТРЭЧЫ

Два карані — адна крона

Шлюб украінкі Таццяны Кабржыцкай з беларусам Вячаславам Рагойшам сярод іншых бласлаўляў Уладзімір Караткевіч. Сям’я атрымалася моцнай!

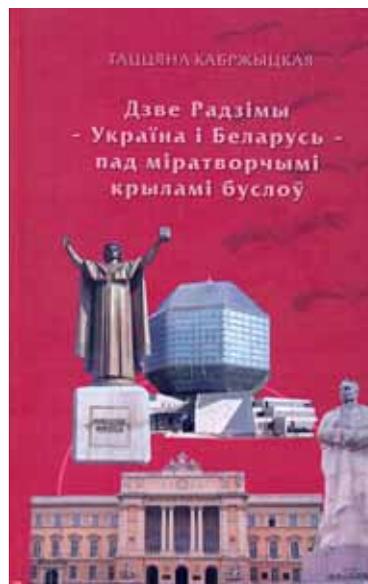
Адам Мальдзіс

Адны калегі па Беларускім дзяржаўным універсітэце называюць кандыдата філалагічных навук, дацэнта кафедры славянскіх літаратур Таццяну Кабржыцкую ўкраінскай беларускай, другія ж — беларускай украінкай. Але і тыя, і другія маюць рацыю. Таццяна Вячаславаўна нарадзілася ў Кіеве, узрасла ў Львове, дзе закончыла філфак

універсітэта, выкладала ўкраінскую мову і літаратуру ў сельскай школе, вучылася на тым жа факультэце ў аспірантуры. А потым, на канферэнцыі ў Адэсе, прысвечанай Якубу Коласу, пазнаёмілася з накіраваным ёй лёсам беларускім пісьменнікам і літаратуразнаўцам Вячаславам Рагойшам.

Беларуска-украінскае “вяселле веку”, як яго называлі прысутныя, згулялі ў Ракаве пад Мінскам, на

радзіме маладога, восенню 1967 года. Украінскі бок прадстаўлялі бацькі нявесты — вядомая лекарка Клаўдзія Васільеўна і спявак-тэнар, заслужаны артыст, прафесар Львоўскай кансерваторыі Вячаслаў Апанасавіч Кабржыцкія. Рэй вялі дастойныя сваты з беларускага боку — дэкан філфака БДУ Міхась Ларчанка і дырэктар Ракаўскай школы, вядомы краязнавец Васіль Налецкі. → **Стар. 3**

Новая кніга Т. Кабржыцкай

ТЭРЫТОРЫЯ ДУШЫ

Вялікая моц дабрыні

Відовішчнае навагодняе свята стварылі для дзяцей-сірот у горадзе Хоцімску, што ў Магілёўскай вобласці, актывісткі Беларускага саюза жанчын

Кацярына Мядзведская

У сям’і хацімчан Даніленкаў вельмі сур’эзна рыхтаваліся да Новага года. Малодшыя дзеці вучылі вершы і частушкі, старэйшыя дапамагалі маці гатаваць святочныя стравы, прыбіралі ў пакоях. Хваліліся: да іх у госці з падарункамі збіраліся актывісткі Беларускага саюза жанчын. Справа ў тым, што сям’я гэтая незвычайная: у бацькоў Алены і Пятра Даніленкаў з дзесяці дзяцей толькі двое родныя, астатнія восем — прыёмныя. А жывуць яны ў доме сямейнага тыпу, які спецыяльна для іх быў пабудаваны некалькі год таму. Такі, між іншым, пакуль адзіны ў Хоцімску.

У горадзе жанчыны завіталі і ў сацыяльна-педагагічны цэнтр, і ў цэнтр сацыяльнай адаптацыі і рэабілітацыі дзяцей-інвалідаў, наведвалі некалькі апякунскіх сем’яў. “Ні з чым не можа параўнацца радасць у вачах дзяцей, — упэўнена старшыня БСЖ Надзея Ермакова. — Прычым для іх наша ўвага, мусіць, важней за цацкі і падарункі”.

Хоцімскі раён — падшэфны ў саюза жанчын. Там часта бываюць яго актывісткі, яны знаёмыя са шматлікімі прыёмнымі і апякунскімі сем’ямі, ведаюць гісторыю амаль кожнага дзіцяці, якому ўжо давялося ў сваім маленькім жыцці сутыкнуцца з цяжкасцямі. Якраз напярэдадні Новага года, напрыклад, у хоцімскі прытулак трапіла новая выхаванка. У свае 15 год Даша настолькі стамілася ад п’янства маці, што сама папрасілася ў дзіцячую сацыяльную ўстанову. “Як не падтрымаць дзяцей у складаным становішчы, — задаецца пытаннем намеснік старшыні БСЖ Рэгіна Давідовіч. — Мы імкнемся дарыць нашым юным сябрам надзею і веру ў лепшае. А Новы год — асаблівае свята, таму так важна як мага больш дзяцей сагрэць цеплынёй сваіх сэрцаў, ак-

Дзяцей з Хоцімскага сацыяльна-педагагічнага цэнтра з Новым годам віншавалі актывісткі БСЖ

ружыць ласкай і пяшчотай”.

Хоцімск, зразумела, — не адзіны адрас клопатаў БСЖ. Вельмі паспяхова рэалізуецца праект “У Беларусі — ніводнага пакінутага дзіцяці”. Жанчыны наведваюць дзіцячыя дамы і прытулкі ў кожным куточку краіны, каб падарыць крыху цеплыні дзецям, ад якіх адмовіліся бацькі. “Бачылі б вы, як пачынаюць усміхацца хлопчыкі і дзяўчынкі, калі адчуваюць, што іх любяць, — гаворыць Н. Ермакова. — Мы наведваем і прыёмныя сем’і, падтрымліваем іх. Справа ж не толькі ў тым, што яны жывуць сціпла. Часам жанчын, якія бяруць на выхаванне чужых дзяцей, не вельмі разумеюць родныя, суседзі. А праца прыёмнай маці сапраўды гераічная”.

У Беларускім саюзе жанчын звыш 180 тысяч чалавек, шмат аддзяленняў у рэгіёнах, працуюць

цэнтры сацыяльнай падтрымкі. Гэта вялікая сіла. Саюз, напрыклад, можа дапамагчы прыёмным сем’ям атрымаць асабісты дом. Так, пры падтрымцы Беларускага ў апошнія гады пабудавана дзевяць дамоў для шматдзетных прыёмных сем’яў. Ды і іншыя банкі краіны рыхтуюцца падтрымаць гэту ініцыятыву. А ў новых, светлых і ўтульных дамах, лічыць Надзея Ермакова, абавязкова паселяцца вера, любоў, радасць.

Некалькі разоў саюз праводзіў фестываль шматдзетных сем’яў. А Дзень маці ўвогуле стаў дзяржаўным святам. У БСЖ лічаць, што варта, каб у краіне святкаваўся і Дзень бацькі. Шмат увагі тут надаюць такім сацыяльным праектам, як “Здароўе жанчын — здароўе нацыі”, “Жанчыны супраць п’янства жанчын”, “Крыніца дабрыні і памяці”. І гэты

не толькі гучныя назвы, за кожнай з іх — сустрэчы, размовы, кансультацыі. Гэтыя пачынанні прадоўжацца і сёлета. Тым больш што ў планах БСЖ — не новыя праекты і вялікія акцыі, а карпатлівае штодзённая праца па падтрымцы канкрэтных асоб, якія трапілі ў цяжкія жыццёвыя сітуацыі. Гэта клопат пра сірот, інвалідаў, пажылых людзей, адзінокіх маці. “Вельмі важна свечасова апынуцца побач з тымі, каму патрэбна дапамога, — кажа Н. Ермакова. — Быць разам з маці, дзіця якой трапіла ў бяду, жанчынай, у якой непаразуменні з мужам. У такіх выпадках дапамагае і маральная падтрымка, і юрыдычныя кансультацыі. Чалавек ніколі не павінен заставацца адзін. Бо толькі калі вакол аднадумцы і сябры, ёсць упэўненасць, што ўсё атрымаецца, усё абавязкова будзе добра!”

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

Руплівыя справы з адкрытым сэрцам

Шаноўная рэдакцыя “Голасу Радзімы”! Вялікі дзякуй за тую магчымасць, якую маюць мае блізкія і знаёмыя за мяжой, — атрымоўваць і чытаць вестачкі з Бацькаўшчыны. Бывае, што самастойна не можаш свечасова адправіць карэспандэнцыю — ваша газета хутчэй за нас прыносіць свежыя навіны. Яшчэ хочацца павіншаваць суайчыннікаў з Раждствам Хрыстовым. Няхай спраўдзіцца ў новым годзе ўсе задумы і планы, а спрыяе ў гэтым добрае здароўе і Божае бласлаўленне.

Ліст гэты дасылаю і вось яшчэ з якой нагоды. Сёння шукаем магчымасці для заканчэння будаўніцтва касцёла Узвышэння Святога Крыжа ў горадзе Чэрвені, што ў Мінскай вобласці. Можна, хто з землякоў, якія знаходзяцца далёка ад Радзімы, прасякнецца нашымі патрэбамі і адгукнецца.

Мала хто ведае, што з’яўленне касцёла ў Чэрвені прыпадае на XVIII стагоддзе. А дзейнічаў ён да сярэдзіны мінулага стагоддзя. Аднаўленне ж касцёла пачалося ў 1995 годзе дзякуючы ахвярным намаганням сям’і Радзішэвічаў. Сёння ў касцёле дзейнічае галоўная зала, вымуравана вежа і ўсталяваны крыж. У нядзельнай школе займаюцца дзеці: для ўрокаў адведзены асобны пакой. Аднак ёсць патрэба ў агароджы, дэкаратыўна-мастацкім вонкавым афармленні сядзібы.

Духоўныя праблемы, зразумела, найпершыя, але мы, парафіяне, павінны сёння думаць і пра тое, як уладкаваць побыт будучага святара, падвесці ў памяшканне ацяпленне, ваду. Патрэбен рамонт і ў пакоі, адведзеным пад нядзельную школу. Таму і шукаем мы ахвярадаўцаў, мецэнатаў. Верым, што ёсць такія.

Звяртаемся да землякоў нашых, раскіданых па свеце: касцёл чакае дапамогі.

Вольга Назарук,
г. Чэрвень

ЯК СПРАВЫ, ДЫСПАРА?

Гучаць родныя галасы

Шэраг праектаў Цюменскай абласной грамадскай арганізацыі “Нацыянальна-культурная аўтаномія “Беларусь” скіраваны на тое, каб знаёміць расіян з беларускай культурай

Людміла Бакланова

Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія — раней гэта было таварыства — створана 17 ліпеня 1997 года. Актывісты адразу акрэслілі мэты дзейнасці: аб’яднаць землякоў-беларусаў Цюменшчыны, дапамагчы ім ладзіць сувязі з этнічнай радзімай і знаёміць сібіракоў з культурай беларусаў, іх традыцыямі і гісторыяй Беларусі. Першым старшынёй праўлення, ініцыятарам яднання быў Ула-дзімір Шугля — на базе халдзінгавай кампаніі “Мангазея” і стваралася таварыства. Потым арганізацыю ўзначальвалі Л. Ксяндзоў, М. Ефімовіч, з 2009 года — А.

Сарокін. У ліку актывістаў суполкі і Герой Расіі В. Шарпатаў. З 1999 года працуюць філіялы таварыства “Беларусь” у Табольску і Завадкоўску (старшыні У. Габрусь і М. Сапега), з 2000-га — у сяле Вікулава, з 2005-га — у сяле Дзясятава (Ішымскі раён, старшыня Е. Антончанка). У 1997-м пры таварыстве “Беларусь” створана беларуская нядзельная школа. Яе вучні, дарэчы, выязджалі на этнічную радзіму, наведвалі знакавыя мясціны Беларусі, у школе ёсць каманда па міні-футболе “Белая Русь”, дзейнічае летні нацыянальны лагер адпачынку “Лукашына”.

2 красавіка 2004 года ў Цюмені адкрыты “Беларускі дом” — офіс

таварыства, дзе сустракаюцца землякі, ветэраны і моладзь, ладзяцца розныя ўрачыстасці. Штогод напярэдадні 9 Мая ўшаноўваюцца ветэраны, якія вызвалілі Беларусь ад фашыстаў. У гонар 60-годдзя Перамогі ў 2005 годзе ладзіўся тэлемот “Цюмень—Мінск”.

Арганізацыя спрыяе правядзенню Дзён беларускай культуры на Цюменшчыне, гастролям беларускіх артыстаў у рэгіёне. У розныя гады дні праходзілі з удзелам артыстаў мінскіх тэатраў, ансамбля “Церніца”, салістаў ансамбля “Песняры”, іншых артыстаў эстрады.

Таварыства “Беларусь” пастаянна ўдзельнічае ў абласным фестывалі нацыянальных культур

Беларускіх самадзейных артыстаў добра ведаюць у Цюмені

“Мост дружбы” і конкурсе дзіцячай амаатарскай творчасці “Вясёлка”. Шырока вядомы дзіцячы гурты “Акварэль” і “Зярнятка”, ансамблі хлопчыкаў “Маладыя галасы” і дзяўчынак “Салавейка”, тэатр-студыя “Вясёлка”. Пры суполцы з 1998 года дзейнічае народны ансамбль беларускай песні “Лянок”, а з 2000-га — народныя фальклорна-этнаграфічныя ансамблі “Вячоркі”

і “Расіяначка”, з 2001-га — маладзёжны вакальны ансамбль беларускай песні “Палессе”, з 2005-га — фальклорны ансамбль “Жывіца”. Дарэчы, гурт “Вячоркі” ў 2007-м перамог на Усерасійскім фестывалі-конкурсе амаатарскіх творчых калектываў беларускіх зямляцтваў “Прыгажосць уратуе свет” у Маскве, удзельнічаў у “Славянскім базары ў Віцебску” ў 2008 годзе.

ПРАЕКТЫ

Скарбы са старых хутароў

У мінскай кнігарні “Кніжны салон” прэзентаваны новы зборнік Міхася Казлоўскага

Адомас Гудас

Вядомы краязнавец, выдавец і аматар рэдкай кнігі Міхась Казлоўскі жыве ў Маладзечне. Папулярныя любоўна ўкладзеныя ім штогоднікі “Куфэрак Віленшчыны”, якіх выйшла ўжо 12. Спачатку назва выклікала прэчанныя некаторых чытачоў, ды яна ж гістарычна абгрунтаваная: стагоддзямі тэрыторыя цяперашніх Астравецкага, Ашмянскага, Валожынскага, Вілейскага, Іўеўскага, Маладзечанскага, Мядзельскага і Смаргонскага раёнаў уваходзіла ў склад Віленскага ваяводства, затым — губерні, зноў ваяводства, урэшце Маладзечанскай (нейкі час Вілейскай) вобласці. І цяпер той рэгіён мае нямала культурных і бытавых асаблівасцяў. У іх характарыстыцы штогоднік нібы супернічае з маладзечанскім тыднёвікам “Рэгіянальная газета”. Пяру маладзечанскага шукальніка належаць некалькі краязнаўчых кніжак, ён выдае паштоўкі з партрэтамі беларускіх пісьменнікаў — найперш юбіляраў.

І вось прэзентацыя новага зборніка Міхася Казлоўскага “Да кніжных скарбаў дакрануся...”. З гэтай нагоды сабраліся мінскія бібліяфілы, што гуртуюцца вакол магазіна “Кніжны салон”.

Новы зборнік М. Казлоўскага

Слухалі аповед аўтара пра яго пошукі беларускіх бібліяграфічных рарытэтаў на паддашках старых хутароў Маладзечаншчыны, а таксама ў Вільнюсе і ў... нямецкім Штутгарце. Неяк Міхась паехаў у Германію як апякун групы маладзечанскіх скаўтаў і там даведаўся, што ў Штутгарце жыве пляменніца Якуба Коласа Надзея Міцкевіч. Сазваніўся, выбраўся туды адзін, не дужа ведаючы нямецкую мову. Доўга блукаў, распытваў у трамваі пра дарогу. І раптам, як піша аўтар у кнізе, “здарылася нешта неверагоднае, нават фантастычнае”: ён

пачуў звернутую да яго фразу на роднай мове: “Ідзі хутчэй сюды!” Аказалася, дачка Юзіка Міцкевіча, які паслужыў правобразам коласавага героя “Юзіка-шаляніцы” ў паэме “Новая зямля”, зусім выпадкова ехала ў адным і тым жа трамваі з Міхасём. Жанчына пачула яго распыты на ламамай нямецкай мове і зразумела, што пасажыр едзе якраз да яе... За тое авантурнае падарожжа Міхась быў узнагароджаны цэлым пакетам рэдкіх кніг пераважна беларускіх класікаў, але таксама і аўтараў, тады яму зусім невядомых. Ім у новым зборніку прысвячаюцца асобныя сюжэты.

У “нататках бібліяфіла” пад назвай “Да кніжных скарбаў дакрануся...” ёсць раздзелы, прысвечаныя рэдкім выданням Янкі Купалы, Вацлава Ластоўскага, Кузьмы Чорнага, мініяцюрным і малафарматыным выданням, экслібрысам, Беларускаму таварыству бібліяфілаў 1920-х гадоў. І ўсё напісана жыва і займальна, вобразнай мовай.

Бібліяфілы далі высокую ацэнку кнізе, казалі, што яна можа стаць асновай для напісання гісторыі беларускага бібліяфілства. На заканчэнне паэт Сяргей Панізьнік прачытаў верш, прысвечаны асноўнай асобе вечара. Закончылася сустрэча навагоднім віншаваннем.

У Беларусі выдадзены “Кітайска-руско-беларускі размоўнік”

Колас і Купала — цяпер па-кітайску

Сяргей Шычко

У Рэспубліканскім інстытуце кітаязнаўства імя Канфуцыя Белдзяржуніверсітэта запрацаваў пастаянна дзеючы семінар мастацкага перакладу з кітайскай мовы

Для дыскусій і абмеркаванняў паядналіся студэнты і выкладчыкі двух факультэтаў БДУ — міжнародных адносін і філалагічнага. У многіх з маладых кітаязнаўцаў, якія перакладаюць з арыгінала, ужо ёсць вопыт. Некаторыя здзейснілі ці падрыхтавалі першыя публікацыі. Алена Раманоўская, напрыклад, пераклала на беларускую мову вершы Ван Вэя. А Святлана Казакевіч увасобіла на рускай мове паэтычныя творы Сюй Чжымо. У полі зроку іншых маладых перакладчыкаў — твор-

часць вядомых сучасных пісьменнікаў Кітая Юй Хуа, Бі Фэйлюя, Ван Аньі, Цань Сюэ, Мэн Кэ, Чжан Айліна і іншых.

Не выключана, што наперадзе ў беларускіх перакладчыкаў — выданне калектыўнага зборніка, у якім будзе прадстаўлена сучасная літаратура Кітая. Арганізатары семінара плануюць правесці і конкурс на лепшы пераклад з беларускай мовы на кітайскую. У якасці ўзораў выбраны творы класікаў нацыянальнай літаратуры — Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча. Сярод тых, хто будзе ацэньваць якасць мастацкага перакладу, — і кітайскі перакладчык, паэт, публіцыст Гао Ман. Лепшыя ўзоры будуць прапанаваны для друкавання на старонках кітайскай літаратурна-мастацкай перыёдыкі.

СУСТРЭЧЫ

Два карані — адна کرونا

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Уладзімір Караткевіч, які ўпершыню на тым вяселлі “паказаў свету” сваю выбранніцу сэрца Валянціну Ватковіч, прачытаў толькі што напісаную “Эпіталаму Таццяне і Славе”. Натуральна, спяваліся ўкраінскія і беларускія песні, спалучаліся вясельныя абрады абодвух народаў.

А потым Ракаў не прыкметна ператварыўся ў “беларуска-украінскае сталічнае мястэчка”. Там часта бывалі і падоўгу жылі госці са Львова і Кіева, сталі праводзіцца міжнародныя “Ракаўскія чытанні”, выходзіць друкаваная сямейная газета “Ракаўскі шлях” (выйшла 40 нумароў). Побач са школьным краязнаўчым музеем і мастацка-археалагічным музеем братоў Янушкевічаў з’явіўся трэці — у бацькоўскай хаце Рагойшаў, дзе побач з мясцовымі рарытэтамі дастойнае месца занялі экспанаты, звязаныя з сям’ёй Кабржыцкіх. На ракаўскіх могілках, пад сурвольнымі помнікам знайшлі вечнае супакаенне Клаўдзія Васільеўна і Вячаслаў Апанасавіч.

Што ж датычыцца самой Таццяны Кабржыцкай, то яе ракаўска-мінская акліматызаванасць адбывалася лёгка і

непрыкметна. Яна хутка загаварыла па-беларуску, прытым натуральна, без аніякага акцэнта, стала перакладаць з беларускай мовы на ўкраінскую і наадварот. Пачала чытаць лекцыі па ўкраінскай літаратуры ў БДУ. У Львове бліскуча абараніла кандыдацкую дысертацыю на тэму: “Украінска-беларускія літаратурныя сувязі пачатку ХХ стагоддзя”, у якой вялікая ўвага ўдзелена Максіму Багдановічу і Сяргею Палуяну. Той жа тэме была прысвечана манаграфія “Карані дружбы”, напісаная Таццянай Вячаславаўнай у сааўтарстве з Вячаславам Рагойшам. Услед выйшла кніга пра Сяргея Палуяна “Слядамі знічкі”.

Цяпер пара перайсці да трох падзей мінулага года ў жыцці Таццяны Кабржыцкай, падзей знакавых, юбілейных.

Першая з іх — выхад яе абагульняючай манаграфіі “Дзве Радзімы — Украіна і Беларусь — пад міратворчымі крыламі буслоў: Нацыянальныя гісторыка-культурныя міфы, ідэяна-эстэтычныя пошукі ўкраінскай і беларускай літаратур” (Мінск, 2011). Яе вялікая навуковая каштоўнасць пераканаўча даказваецца ў прадмовах такіх літаратуразнаўчых мэтраў,

Гаспадары Рагойшы з гасцямі ў Ракаўскай хаце-музеі

як Міхась Мушыньскі і Алег Лойка, а таксама ў пасляслоўі Міколы Хмяльніцкага, сімвалічна азагалюўленым “Дзве палавінкі аднаго сэрца, або Слова на будучыню”. Ва ўступным слове аўтар дзеліцца сваім жыццёвым і літаратуразнаўчым крэда, падкрэслівае, што беларускі край стаў родным і для яе трох сыноў, якія таксама пайшлі, хоць і па-рознаму, служыць філалогіі. У манаграфіі прасочваецца ўся гісторыя ўкраінска-беларускіх культурных повязяў — ад “першасных вытокаў і каранёў славянскай суполь-

насці” да Васіля Быкава і Уладзіміра Караткевіча.

Другая падзея — прысваенне Таццяне Кабржыцкай ганаровага звання “Заслужаны работнік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта” ў сувязі з 90-годдзем гэтай навучальнай установы, дзе яна працуе з 1980 года. Дыплом падмацоўваецца каштоўным нагрудным знакам. Хочацца адзначыць, што гэтая ўзнагарода — не першая ў жыцці Таццяны Вячаславаўны: у 2000 годзе ёй, як і Вячаславу Рагойшу, была прысуджана Міжнародная літаратурная прэмія імя Івана Франка,

а ў 2008 годзе Прэзідэнт Украіны ўзнагародзіў за даследаванне ўкраінскай літаратуры і прапаганду яе ў Беларусі высокім ордэнам Княгіні Вольгі.

Урэшце, трэцяя падзея — сам юбілей. Ён шырока адзначаўся ў друку, святкаваўся ў памяшканні рэктарата БДУ (разумею: як апраўданае выключэнне з правіл). На ўрачыстасць прыйшлі, апрача прадстаўнікоў дэканата філалагічнага факультэта і сяброў, усе тры сыны са сваімі сем’ямі. Было сказана многа сардэчных слоў, чыталіся вершы.

Карыстаючыся аказіяй, я задаў юбілярыцы некалькі пытанняў.

— Таццяна Вячаславаўна, сардэчна віншую вас з юбілеем! І адкажыце, калі ласка, на некалькі пытанняў “Толасу Радзімы”, які, ведаю, вы чытаеце. Першае: ці падтрымліваеце, жывучы ў Мінску і Ракаве, ранейшыя сувязі з Украінай?

— Трымаю сувязь з Львоўскім нацыянальным універсітэтам імя Івана Франка, Інстытутам літаратуры імя Тараса Шаўчэнка НАН Украіны, Міжнароднай асацыяцыяй украіністаў, бо сама ўзначальваю Беларускае аддзяленне МАУ. Ва Украіне жывуць мае род-

ныя, сябры, калегі. Сэрца маё, душа па-ранейшаму адкрыты і на Усход, і на Запад. Добрыя калегі ёсць у мяне не толькі ў Беларусі ці ва Украіне, але і ў Расіі, Польшчы, Чэхіі, Англіі, ЗША.

— А як вам так хутка ўдалося авалодаць беларускай мовай? Другія гадамі не могуць...

— Найперш быў маральны абавязак — ведаць мову той краіны, якая прыняла цябе як свайго грамадзяніна. Потым так мне падказала сумленне, бо гэта мова майго мужа, маіх сыноў. Таму і мая таксама.

— Якія ж прычыны пануюць у вашай сям’і, дазваляюць вам суіснаваць і тварыць у згодзе?

— Аснова нашых узаемаадносін — узаемапавага. Гэтым жа мы кіраваліся, апрача навуковай аб’ектыўнасці, і пры фарміраванні экспазіцыі Музея поліэтнічнай культуры заходнебеларускага мястэчка ў нашай роднай сядзібе ў Ракаве, дзе побач з беларускімі, рускімі польскімі, яўрэйскімі рэчамі шмат цікавых і арыгінальных экспанатаў, звязаных з украінскай культурай. У прыватнасці, там прадстаўлены матэрыялы пра дзейнасць выдатнага ўкраінскага і беларускага дырыжора Яраслава Вашчака.

КУЛЬТУРНЫ ДЫЯЛОГ

Добры сусед, шчыры сябар

У Коласаўскім музеі прайшла вечарына, прымеркаваная да 105-х угодкаў народнага пісьменніка Літвы Антанаса Венцлавы

Культурныя сувязі беларускага і літоўскага народаў, як вядома, маюць багатую гісторыю. Не заміралі сяброўскія кантакты паміж суседзямі і ў мінулым стагоддзі. Некаторыя старонкі беларуска-літоўскага культурнага супрацоўніцтва зноў прыгадалі нядаўна ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа пад час літаратурнай вечарыны “Шлях да Літвы”. Яна была прымеркаваная да 105-годдзя з дня нараджэння народнага пісьменніка Літвы Антанаса Венцлавы. Мерапрыемства праходзіла як адна з сустрэч цыкла “Сяброўства вузы крэўны”.

Варта нагадаць, што Антанас Венцлава — знакаміты літоўскі пісьменнік, перакладчык і грамадскі дзеяч. З-пад яго пера выходзілі як паэтычныя творы, так і аповяданні, аповесці, раманы. Шмат увагі творца надаваў і перакладчыцкай працы: менавіта дзякуючы яму палітоўску загучалі асобныя вершы Якуба Коласа, Янкі Купалы, Пётруся Броўкі, Максіма Танка. Знаёмства літаратара з Беларуссю і беларускай культурай не абмяжоўвалася адно пра-

На вечарыне ў Коласаўскім музеі выступаў фальклорны гурт “Раскоша” Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў

цай над перакладамі, ён неаднойчы наведваў нашу краіну. Напрыклад, у 1940 годзе пісьменнік удзельнічаў у святкаванні ў Мінску 35-годдзя творчай дзейнасці Янкі Купалы, а ў 1958-м здзяйсняе вялікую паездку па Беларусі, наведвае Мінск, Брэст, іншыя гарады і мястэчкі рэспублікі. Завітаў тады ж паэт і ў Вязынку, на радзіму свайго даўняга калегі па перу Янкі Купалы. Пазней пра свае ўражан-

ні ад сустрэч з беларускімі пісьменнікамі Антанас Венцлава распавёў у кнігах успамінаў “Час і пісьменнікі”, “Бура апоўдні”, “Такі ён быў”.

...Першай сярод шанюўных гасцей Дома Коласа слова ўзяла Рыма Радыгіна, выкладчыца літоўскай мовы Беларускага дзяржаўнага педуніверсітэта імя Максіма Танка. Рыма Іонаўна распавяла пра знакамітых прадстаўнікоў літоўс-

кай дыяспары ў Беларусі, а таксама пра культурна-асветніцкую працу літоўскай супольнасці ў нашай краіне. Сваімі ўражаннямі ад старажытнай Вільні падзяліўся вядомы беларускі мастак Мікола Купава. Як заўсёды вялікую цікавасць прысутных выклікала выступленне малодшага сына песняра Міхася Міцкевіча. Выступоўца распавёў пра свае кантакты з літоўскімі калегамі, паездкі ў Літву на

спяборніцтва па стэндавай стральбе і асабліва спыніўся на даўніх гістарычных і культурных сувязях нашых народаў. На заканчэнне Міхась Канстанцінавіч выказаў меркаванне, што варта і надалей ладзіць новыя беларуска-літоўскія сустрэчы, прычым у якасці больш шырокім фармаце.

Іван Дубовік, старшы навуковы супрацоўнік Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

Святочны настрой

Паважаныя землякі! Прыміце сардэчныя віншаванні з Севастопалем з Новым 2012 годам, Калядамі і Ражджаствам Хрыстовым! Жадаю ўсім, хто працуе над газетай “Голас Радзімы”, творчых поспехаў, натхнення, мноства сяброў па ўсім свеце, дабрабыту, моцнага здароўя!

Шчыры дзякуй за ўвагу да севастопальскіх беларусаў, мяне асабіста і за тых добрых словы, што кранаюць душу. Спадзяюся, усе пажаданні, якія выказалі землякі з розных краін, віншуючы мяне з узнагароджаннем медалём Францыска Скарыны, здзейсяцца. Ведаю, трэба яшчэ многа папрацаваць, і ў Севастопалі нямала беларусаў, якія гатовы на гэта дзеля любай Радзімы. Разам мы і шчыруем, каб нашыя справы былі цікавымі і патрэбнымі для грамадства.

З найлепшымі пажаданнямі і павагай
Ала Гарэлікава.

НАРОДНЫ КАЛЯНДАР

Году пачатак, а зіме — палавіна...

Рэгіна Гамзювіч

Назва студзеня паходзіць ад слова “сцюдзены”, такім і быў некалі сярэдні зімовы месяц. У праваслаўных беларусаў працягваецца перадкалядны пост Піліпаўка. Між іншым, царкоўны Новы год у Беларусі і Расіі пачынаецца 14 студзеня, па старым стылі. На новы стыль Руская праваслаўная царква (да яе адносяцца і беларускія вернікі) так і не перайшла, таму праваслаўныя ва ўсім свеце спраўляюць Новы год 1 студзеня, а ў Беларусі і Расіі святкуюць яшчэ і “стары Новы год” 14 студзеня — па народнай традыцыі. Грамадзянскі Новы год увесь свет сустракае 1 студзеня, аднак многія народы свету памятаюць і зберагаюць

свае народныя традыцыі і звычаі. Народны каляндар беларусаў прыстасаваны як да ўсходняй праваслаўнай традыцыі, так і да заходняй каталіцкай (іншыя канфесіі як малалікія ў нашай краіне мы не пералічваем).

Такім чынам, з 1 па 6 студзеня ў праваслаўных яшчэ працягваецца піліпаўскі пост, а каталікі, справіўшы першую псуную куццю перад Калядамі 24 снежня і адсвяткаваўшы Народжанне Хрыстова 25 снежня, сустракаюць 1 студзеня Новы год. 5 студзеня пасля апошняй пснай вячэры-куцці ў сямейным коле развітваюцца з Калядамі — святцонаю вадой акрапляюць будынкі і ўсюды на дзвярах і вокнах ставяць крыжы крэйдай або полымем запаленай

Каляды ў Беларусі — пара карнавальная

свечкі (абрад называецца “запісаць Каляды”). 6 студзеня ў каталіцкіх асяродках захаваўся абрад “Тры Каралі” — своеасаблівы карнавал, калі калядныя абыходы ажыццяўляюць Тры Каралі як сімвал каралёў-валхвоў, што прыйшлі пакланіцца нованароджанаму Хрысту. Але некаторыя айчыннымія і еўрапейскія

даследчыкі звязваюць звычай, што бытуюць у беларускіх каталікоў (збіраць попел на працягу Каляд, гуляць у караля, на Вадохрышча — рытуалы з вадой і крыжы, якімі адпісваюць калядны перыяд, і іншыя), з дахрысціянскімі еўрапейскімі традыцыямі, якія захаваліся і ў іншых народаў Еўропы.

ПРА ШТО СЛОВА ГАВОРЫЦЬ

Духмяныя фантазіі

Якіх толькі вырабаў з цеста ні прыдумваюць руплівыя гаспадыні! Напрыклад, ствараюць ватрушкі і булчкі з творагам, капустай, яблыкамі... І ўсё — каб здзівіць і парадаваць дамачадцаў.

Позняй восенню ці ранняй зімой — той парой, калі скончаны клопаты ў полі і сапраўдныя гаспадары радуюцца ўраджаю, час стараным гаспадыням праяўляць фантазію і здзіўляць сваіх блізкіх пірагамі з рознымі начыннем?.. Пытанне актуальнае, таму варта ў ім разабрацца.

Па-першае, узгадаем дзеяслоў **начыніць**. Ён з разраду кулінарных. І **начыніць**, напрыклад, можна піражкі мясам, павідлам, грыбамі — што каму больш па душы.

Паколькі нам перш за ўсё важна не блытацца ў паняццях, каб часам не натрапіць, хоць і віртуальна, у пірагу не на грыб, а на цвік, варта запомніць, што *напаўненне страў* называецца **начынкай**, а *льжкі, талеркі* — *тое, з дапамогай чаго мы гатуем*, — **начыннем**. Цвік, малаток, сякера, іншыя інструменты — гэта таксама **начынне**, з ім пірагоў не робяць.

На любы густ

Каптурок, шапачка, капялюш... Высветлім, якія з гэтых галаўных убораў актуальныя ўзімку.

Каптур або каптурок найперш азначае дзіцячы або жаночы галаўны ўбор, які завязваецца пад падбародкам і пакідае адкрытым толькі твар. А вось **капялюш** могуць насіць як жанчыны, так і мужчыны. Ёсць і дзіцячыя капялюшкі. Мужчынскі капялюш звычайна з палямі, а жаночы — розных фасонаў. **Шапка, шапачка** — гэта звычайна цёплы і мяккі галаўны ўбор. Такім чынам, цяпер можна дакладна вызначыць, што носіць герайна адной з самых папулярных казак — **каптурок, шапачку** або **капялюш**. На абгортках цукерак чытаем “Чырвоны Каптурок”, і з гэтым не паспрачаешся, звернуўшыся з тлумачальным слоўнікам. А яшчэ маюць рацыю тыя, хто кажа “Чырвоная Шапачка”. Ну а капялюш носяць, напрыклад, Кот у ботах, Шапакляк і Кракадзіл Гена.

Цікавай, салодкай і нехалоднай падасца зіма, калі будзем уважліва ставіцца да слова і дзейнічаць адпаведна.

Падрыхтавала
Вераніка Бандаровіч